

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”
O‘zbekiston davlat jahon tillari
universiteti rektori, Kengashi raisi
I. Tuxtasinov
07.04.2026-yil 7-sonli universitet
Kengashi qisq. ishlt. 8.6-masalaga ilova

**UMUMKASBIY VA IXTISOSLIK FANLARIGA DOIR
YAKUNIY DAVLAT ATTESTASIYASI
SINOVI BO‘YICHA
DASTUR**

Talim yo‘nalishi: 60320200 - Axborot xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar

Toshkent – 2026

Dastur universitet Kengashida ko‘rib chiqilgan va tasdiqqa tavsiya etilgan
(2026-yil “27” - 02” dagi “7” sonli bayonnoma)

Tuzuvchi:

A.Karimov – Xalqaro jurnalistika fakulteti, Axborot xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar kafedrası professori, f.f.d. (DSc).

Mazkur dastur asosida bitiruvchining umumkasbiy va ixtisoslik fanlari bo‘yicha egallagan bilim, malaka va ko‘nikma darajalari doirasida kompleks tarzda baholanadi.

Xalqaro jurnalistika fakulteti dekani:

2026 - yil “26” fevral

A.Matyakubov

“Axborot xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar” kafedrası mudiri:

2026 yil “26” fevral

S.Yuldashbekova

KIRISH

Mazkur dastur 60320200 - axborot xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar ta'lim yo'nalishi bo'yicha mutaxassislik fanidan Yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish tartibini belgilaydi. Dasturda ta'lim yo'nalishida 4 yil davomida talabalarga o'qitilgan umumkasbiy va ixtisoslik fanlari qamrab olingan.

JURNALISTIKA VA OMMAVIY KOMMUNIKATSIYA ASOSLARI VA TARIXI

Xalqaro jurnalist kasbi bilimlar, malaka va xususiyatlar taqozo etuvchi mehnat turi sifatida. Kasbiy oriyentatsiya, kasbni tanlash sabablari. Jurnalistik kasb genezisi va taraqqiyoti. Xalqaro jurnalist kasbining o'ziga xosligi. Uning universallik xarakteri. Xalqaro jurnalistika kasbining jamiyatdagi o'rni va roli.

Axborot - jurnalistikaning asosiy quroli, vositasi sifatida. Zamonaviy matbuot nazariyalari. Jurnalistika prinsiplari. Jurnalistik faoliyat erkinligi. Jurnalistikada tasirchanlik va samaradorlik. Jurnalist ommaviy axborot vositasi subyekti sifatida. Axborot bozori hamda media boshqaruv xususiyatlari.

Jahon mass media tizimi va uning mavjud bo'lish muhiti. Mass media tizimining yaxlitlik xususiyati. OAVning differensiyalashuv va integratsiyalashuv jarayoni, bu jarayonlarga tasir ko'rsatuvchi tizimiy omillar. Mass media tizimiga auditoriya omilining ta'siri.

JURNALISTIKA TARIXI

Jahon jurnalistikasi kishilik jamiyati taraqqiyotining turli bosqichlarida. Jahon jurnalistikasi tarixi umumiy kursini davrlashtirish. Bosma so'z tarixining ozodlik, kishilik jamiyatida insonparvar, umumdemokratik qonun-qoidalarni qaror toptirish uchun kurash tarixi bilan uzviy bog'liqligi. Matbuot va uning ijtimoiy hayotdagi o'rni. Xorijda tarixan ikki yo'nalishdagi matbuotning – demokratik va hukmron tabaqalarning manfaatlarini himoya qiluvchi matbuotning tarkib topishi. Xorijiy demokratik matbuotning umuminsoniy va milliy qadriyatlarining ravnaq toptirishdagi o'rni va ahamiyati. Xorijda nashr qilingan eng muhim davriy matbuot nashrlarining yo'nalishi, mazmuni, ular bilan hamkorlik qilgan mashhur publisist va jurnalistlarning faoliyati. Jurnalistika ijtimoiy institut, faoliyat turi, kasb-hunarlar majmui sifatida.

INTERNET PR

Axborot xizmatlarining internetda, xususan ijtimoiy tarmoqlardagi faoliyati, internetning OAV sifatida shakllanishi va jurnalistikaning ajralmas bo'lagiga aylanishi; yangi OAV imkoniyatlari, ustunliklari va ularning an'anaviy OAVning xususiyatlari bilan solishtirish; doimiy ijtimoiy-tahliliy maqolalar berilib turadigan rasmiy va norasmiy veb-saytlar haqida; eshittirish va ko'rsatuvlarining sun'iy

yoʻldosh orqali va umumjahon internet tarmogʻi orqali uzatilishini oʻrgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish.

MEDIA HUQUQI VA ETIKASI

Jahon jurnalistikasida umuminsoniy qadriyatlar va jurnalist kasb odobi muvozanati. Jurnalistning kasb etikasini oʻrganish tarixidan (oʻzbek va jahon jurnalistikasida kasb etikasi masalalari misolida). Kasb etikasi kodekslari. Fotojurnalistikada kasb etikasi meyorlari. Anʼanaviy va audiovizual jurnalistikada kasb etikasi. Internet jurnalistikasida kasb etikasi. Fuqarolik jamiyati institutlarini yoritishda etika masalalari. Ekologiya jurnalistikada kasb etikasi. Bolalar jurnalistikasida etika masalalari.

OAVda faoliyat koʻrsatadigan jurnalistning huquqlari, qonunlarga qay darajada amal qilishi va kasbiy burchi, uning qonun, jamiyat va xalq oldidagi majburiyatlari nimadan iborat ekanligi, OAV qonunchiligining davlat va jamiyat taraqqiyotida tutgan oʻrni, uning xalqaro huquqiy meyorlarda hamda Oʻzbekiston Respublikasi OAV qonunchiligida aks etishi haqida. Soʻz va fikr erkinligi tushunchalari. Ularning xalqaro va milliy qonunchilikda kafolatlanganligini oʻrganish. Axborot zaxiralari hamda ulardan foydalanishning huquqiy kafolatlari. Axborot bozori va bu sohada xizmat koʻrsatishning qonunchilikda asoslanishi. Ommaviy axborot vositalari faoliyatida qonunlarning ahamiyati. OAV toʻgʻrisida xalqaro huquqiy hujjatlar. Oʻzbekiston Respublikasining axborot qonunchiligidagi ixtisoslashgan hujjatlar. Rivojlangan davlatlar huquqiy qonunchiligining asoslari.

MEDIA PSIXOLOGIYASI VA SOTSILOGIYASI

Jamiyatdagi ijtimoiy-psixologik muammolari ommaviy kommunikatsiyalarning barcha jihatlar bilan bogʻliqligi, unda OAVda faoliyat koʻrsatuvchi jurnalistning shaxs sifatidagi oʻrni va professional mahorat masalalari, jurnalist ruhiyati, ichki dunyosining kasbiy faoliyati jarayonida oʻzgarishi va rivojlanishi qonuniyatlari, uning jamiyatni axborot bilan taminlashga koʻrsatadigan taʼsiri, zamonaviy psixologiya fani talablari nuqtai nazaridan bugungi jurnalist kasbining oʻziga xosligi, ommaviy kommunikatsiya, interaktiv jarayonlarda jurnalist individualligi hamda auditoriya bilan jurnalist shaxsi oʻrtasidagi psixologik munosabatlar va ularning jurnalistika samaradorligini taminlashdagi ahamiyati. Ommaviy kommunikatsiya vositalarining psixologik vazifalari, ularning jurnalistlar faoliyati va dunyoqarashining oʻzgarib borishiga koʻrsatadigan tasiri, jamoatchilikning bilish psixologiyasi, axborot olish, qayta ishlash va tarqatishda boʻlgʻusi jurnalistning psixologik tayyorgarligi va tahlili. Bu jarayonlarda jurnalistning ruhiy

kechinmalari (fe'l-atvor, xayajoni, kayfiyati, tarbiya, dunyoqarash) uning kasbiy burchi, mas'uliyati va majburiyatlari, jurnalist psixologik madaniyati.

MEDIABIZNES ASOSLARI VA BOSHQARUV

O'zbekiston Respublikasida OAV faoliyatini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash O'zbekistonda bosma va audiovizual OAV bozori. Bozor segmentlari, nashrlar turlari. Tahririyat, studiyalarning huquqiy maqomi. Tahririyatning iqtisodiy masuliyati, javobgarligi. Mediabiznes, mediaekonomika, menejmentning asosiy tushunchalari. OAVni moliyalashtirish va iqtisodiy mustaqilligini taminlash masalalari.

Mediabiznesni olib borishning tashkiliy-huquqiy shakllari. OAV da marketing va menejment prinsiplari. Samarali marketing kompaniyasi. Mediabozorda raqobat. Reytinglar va mediabozorda yangilikning ochiqqligi. Raqobatbardoshlik va ommabop ko'rsatkichlari. Yangi raqobat sharoitida marketing va menejment olib borish qiyinchilik tomonlari va muammolari. Reytinglar va mediabozorda yangilikning ochiqqligi. Raqobatbardoshlik va ommabop ko'rsatkichlari. Tahririyat marketing va menejmenti. Tahririyat biznes-rejasi. Biznes-rejalashtirishning maqsad va turlari. Tahririyatdagi moliyaviy oqimlar.

AUDIOVIZUAL JURNALISTIKA

Radiojurnalistikaning ommaviy axborot vositalari tizimidagi o'rni va roli. Radio eshittirishning vazifalari, tamoyillari, o'ziga xos xususiyatlari, ifodaviy vositalari. Radio jurnalistika turlari va janrlari. Xalqaro radioeshittirish. Radio eshittirish auditoriyasi, tili, uslubi, ifodaviy vositalari, jurnalist mahorati. Radio auditoriya va uni o'rganish. Radiojurnalistik material. "Talaba to'lqini" radiostudiyasida amaliy mashg'ulot. Ovoz bilan ishlash.

Televideniyeining jamiyatda tutgan o'rni va vazifalari. Telejurnalistika tarixi. Televideniyeining ommaviy axborot vositalari tizimida tutgan o'rni. Televideniyeida jurnalistik faoliyat turlari. Jahon televideniyesi. Telejurnalistika janrlari. Teleko'rsatuv tayyorlash texnologiyasi. Nodavlat televideniyeilar. Televideniyeida kasb odobi va iqtisodiyot masalalari. Mustaqil O'zbekistonda kino-tele-foto publitsistikaning rivojlanishi. Kino, tele, fotopublitsistikaning o'ziga xos xususiyatlari. Kino-, tele-, fotopublitsistika tarkibi va jurnalist- muallif qahramon tanlash muammosi. Fotografiya asarining estetikasi, kommunikatsion xizmatlar, kinotelepublitsistikada o'rni.

MEDIA TILI VA USLUBI

OAV tili, matbuot tili, radio tili internet tili. OAV rivojlanishining umumiy tamoyillari. Zamonaviy xalqaro jurnalistikaning maqsad vazifalari.

Jurnalistikaning tarixiy tiplari. Elektron OAVning paydo bo'lishi va uning evolyusiyasi. OAVning to'rtinchi hokimiyat sifatidagi nazariyasi va amaliyoti. Zamonaviy axborot agentliklari va ularning vazifalari. Ishlash metodlari, tasnifi. Yangi kommunikatsiya tartibining o'rgatilishi. Internetning paydo bo'lish va bugungi kundagi faoliyati haqida. Jurnalistik matnni yaratish va qayta ishlash qonuniyatlari haqidagi tasavvurlarni talabalarda shakllantirish, jurnalistik asarni tahlil va tahrir qilish metodikasini egallash. Adabiy asar matnidan matbuot, radio va televideniya foydalanishga tayyorlash jarayonida tahrirchilik ishi usullari. Axborotlarning zichligi, ta'sirchanligi va tahliliyligi jihatidan ajralib turuvchi OAV materiallari bilan tahrir obyekti sifatida ishlash. OAV sharoitlarida tahrirchilik ishining ijtimoiy mazmunini va adabiy tahrir hamda jurnalistik materialning adabiy sifatini takomillashtirish jurnalist kasbining ajralmas qismi ekanligi. Tahrirchilik ishi g'oyaviy, ilmiy va adabiy tamoyillarning birligi sifatida namoyon bo'lishini turli ommaviy muloqot kanallari sharoitlarida (gazeta, radio va televideniya) tahrirchilikning o'ziga xos tomonlari mavjudligi.

IMIDJIOLOGIYA ASOSLARI

Imij tushunchasi mohiyati, imidjmeysing, imij turlari, shaxsiy va korporativ imij haqida mufassal ma'lumotlar. Zamonaviy media makonda imijeologiyaning o'rni va roli, imijeologiya funksiyalari, imij kampaniyasini amalga oshirish jarayonida tashkiliy, uslubiy, masalarni hal qilishning turli metodlarini qo'llash, imij tadqiqotlarini qiyosiy o'rganish, OAVda jurnalist imijini yaratish, imijnig tasnifi va turlariga oid material tayyorlashda barcha zamonaviy usullar va texnologiyalar

OAV faoliyatida jurnalist va matbuot kotibi imiji o'rganish, ularning nazariy va amaliy ahamiyatini aniq misollar asosida izohlab berishni, talabalarda jurnalist imiji mahoratini qiyosiy tahlil qilish, voqea-hodisalar, turli jarayonlarga nisbatan o'z nuqtai-nazariga ega bo'lish, xulosalar chiqarish, turli vaziyatlarda qarorlar qabul qilish, nostandart qarorlarni ishlab chiqish.

Imijologiyaning terminologik apparati, auditoriya oldida chiqishlar qilish, muzokaralar olib borish, qiyosiy tahlil mahorati, jamiyatdagi turli masala va muammolari tendentsiyalari va texnologiyalarini egallash, multimedia materiallaridan foydalana olish.

IXTISOSLASHGAN JURNALISTIKA

Ekojurnalistika tushunchasi va uning vujudga kelishi. Taraqqiyot bosqichlari. OAVda ekologik mavzuni yoritish muammosi. O'zbekistondagi mavjud ekologik muammolar: global iqlim o'zgarishining mamlakatimizga ta'siri, Orol muammosi, ichimlik va sug'orish suvlarining tanqisligi, bioxilma-xillikning

yo‘qolishi, cho‘llanish, daraxtlarning kesilishi, havo va suvning ifloslanishi, tuproq degradatsiyasi, chiqindilar muammosi, ekologik madaniyatning yetarli emasligi. Barqaror rivojlanish bo‘yicha O‘zbekistonning qonunchilik asosi. Orol dengizi havzasida barqaror rivojlanish muammolari bo‘yicha Markaziy Osiyo davlatlari hamda xalqaro tashkilotlar tomonidan qabul qilingan Nukus deklaratsiyasi. O‘zbekistonning “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish strategiyasi. Atrof-muhit muhofazasiga bag‘ishlangan BMT konferensiyasi. “Barqaror rivojlanish” tushunchasining paydo bo‘lishi. “Rio+20” Barqaror rivojlanish bo‘yicha BMT konferensiyasi. OAV ko‘zguvida ekologik nazorat. Ekologik jurnalistikada stereotiplar.

REKLAMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI

Milliy va xalqaro ommaviy axborot vositalarida reklama uzatishning zamonaviy texnologiyalari, reklamaning OAV iqtisodiyotidagi o‘rni, reklama turlari va ularning OAV orqali uzatilish o‘ziga xosliklari haqidagi mavzular xususida zaruriy bilim va ko‘nikmalar beriladi. Bugungi kunda reklama uzatish sohasining jamiyatda tutgan o‘rni va ahamiyati, reklama sohasining rivojlanish jarayoni va tamoyillari, reklama uzatishning barcha zamonaviy usullari.

Xorijiy mamlakatlar va O‘zbekistonda yo‘lga qo‘yilgan reklama uzatish san’atining nazariyasi va amaliyotini qiyosiy o‘rgangan holda reklama matnlarini tayyorlash zamonaviy uslublari.

Zamonaviy xalqaro mezonlardan kelib chiqib reklama industriyasi turli tarmoqlarida ijod qilishi.

KOPIRAYTING, SPICHRAYTING VA BREND JURNALISTIKA

Kopirayting, spichrayting va brend jurnalistika materiallar ta’sirchanligi va samaradorligini ta’minlashi. Har bir matnni o‘z xosligi va vazifasiga ko‘ra yaratish, janr talablariga amal qilinishi. Kopirayting, spichrayting va brend jurnalistika qoidalariga rioya etishi, internet makonda, bevosita muloqotlar jarayonida ulardan samarali foydalana bilish.

DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARI BILAN ALOQALAR

Tashqi siyosat va diplomatiyaning mohiyati, O‘zbekiston Respublikasining diplomatiyasi va tashqi siyosatining rivojlanish muammolari to‘g‘risida, diplomatik protokol va etikasining xalqaro aloqalardagi ahamiyati, o‘ziga xos xususiyatlari.

Diplomatiya asoslari tushunchasi. Diplomatiya asoslari siyosiy jarayonlar elementi sifatida. Diplomatiya asoslari tizimi va davlat tashqi siyosatidagi aloqalarining ahamiyatini, diplomatik protokol va etiket qoidalari, tashrif turlari.

REKREATIV JURNALISTIKA

OAV vazifalari tizimida rekreativlikning tutgan oʻrni va ahamiyati. Rekreativ jurnalistika tizim va yoʻnalish sifatida. Rekreativ jurnalistika tipologiyasi. Zamonaviy matbuotda rekreativlik. Radioda rekreativ xarakterdagi eshittirishlar. Zamonaviy telejurnalistikada rekreativlikning namoyon boʻlishi. Infoteynment”– axborot yetkazishning yangi usuli sifatida. “Politeynment” tushunchasi va bugungi mediada tutgan oʻrni. Oʻzbek va jahon televideniyelarida tok-shoular. Televideniyeda realiti shoular taraqqiyoti. Internet jurnalistikada rekreativlik. Rekreativ loyihalarning tili, uslubi va samaradorlik masalalari.

**MUTAXASSISLIK FANIDAN YAKUNIY DAVLAT
ATTESTATSIYASI SINOVINI O‘TKAZISH TARTIBI VA
UNI BAHOLASH MEZONI**

1. Mutaxassislik fanidan Yakuniy davlat attestatsiyasi yozma ish shaklida o‘tkaziladi.

2. Yakuniy davlat attestatsiyasini o‘tkazish uchun tayanch iboralardan tuzilgan savollar majmuasi attestatsiyadan oldin belgilangan tartibda talabalarga yetkaziladi.

3. Attestatsiya biletlari (4 ta savoldan tashkil topadi) fakultet dekani va kafedra mudiri tomonidan imzolaniib, muhrlangan konvertlarda DAK raisiga topshiriladi.

4. Yakuniy davlat attestatsiyasidagi yozma ish 3 soat (180 minut) davomida o‘tkaziladi,

5. Yozma ishlarni tekshirish, taqrizlash va baholash 100 ballik tizimda (har bir savolga 25 ball) amalga oshiriladi.

- savolga to‘liq javob berilgan, fikr mantiqiy yaxlitlikda izchil bayon qilingan, savolga shaxsiy nuqtai nazardan asosli fikr bildirilgan bo‘lsa -22-25 ball;

- savolning mohiyati yoritilgan, uni misollar va boshqa tushunchalar bilan bog‘lashga harakat qilingan, fikrlar bayonida izchillikka ma‘lum darajada amal qilingan, mantiqiy yaxlitlik qisman buzilgan, ayrim imlo va grammatik xatolar bulsa -18-21 ball;

- savolning mohiyati to‘liq yoritilmagan, fikrlar bayonida ayrim chalkashliklarga yo‘l qo‘yilgan, mantiqiy yaxlitlikka to‘liq erishilmagan hamda ayrim imlo, grammatik va uslubiy xatolar bo‘lsa -13-17 ball;

- yuqoridagi talablar bajarilmagan, qo‘pol imloviy, grammatik va uslubiy xatolarga yo‘l qo‘yilgan yoki savolga javob yozilmagan bo‘lsa 0-12 ball oralig‘ida baholanadi:

6. Barcha (4 ta) javoblarga qo‘yilgan ballar yig‘ilib, mutaxassislik fani bo‘yicha bitiruvchining umumiy balli aniqlanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyov SH.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so‘zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.

2. “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Prezident farmoni. // Xalq so‘zi. 2019. 07.01.

3. “2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Xarakteristik strategiyasini “Xalq bilan muloqot va inson manfaatlarini yili”da amalga oshirishga oid davlat Dasturi. O‘z.Res Prezidenti. 2017 yil 7 fevral PF-4947-sonli Farmoni // Xalq so‘zi. 2019. 07.01.
4. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O‘zbekiston, 2016. – 29 b.
5. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O‘zbekiston, 2017. – 47 b.
6. Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.
7. Mirziyoyev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 47 b.
8. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
9. Alekseyev K.A. Ilchenko S.N. Sportivnaya jurnalistika. Uchebnik dlya magistrantov. – Moskva., Izd-vo. “Yurayt”. 2016.
10. Do‘stmuhammad X. Jurnalistning kasb odobi muammolari. -T.: Yangi asr avlodi. 2007.
11. Do‘stmuhammad X. Xalqaro jurnalistikada gumanitar huquq va kasb etikasi. - T.: O‘zDJTU. 2011.
12. Saidov. H. Matbuot – milliy manfaatlar himoyachisi. – Toshkent. 2009.
13. Saidov. H. Yangiliklar va reportyorlik mahorati. – Toshkent. 2023.
14. Sovremennaya periodicheskaya pechat Uzbekistana: sistema, tematika, tendentsii i problemi funkcionirovaniy. – T.: NOFUz, 2006.
15. Jurnalistlar uchun qisqacha yuridik to‘plam. Internyus – O‘zbekiston “Fan”, 2000.
16. Mo‘minov F. Jurnalistika – ijtimoiy institut sifatida. T. 1998.
17. Milton D. Areopagetika. Rech o svobodepechati, obrashennaya k angliyskomu parlamentu /1644/ Kazan.
18. Voroshilov V.V. Jurnalistika. Uchebnik. Izdatelstvo Mixaylova V.A. S. – Peterburg. 1999.
19. Nesterenko F.P., Ernazarov K.T., Mamatova Y.M. Trud jurnalista professionalism, tvorchestvo, masterstvo. Uchebnoyeposobiye. – T.: 2002.
20. Zakoni i praktika Sredstv Massovyx Informatsiy v stranax Yevropi, Ameriki. Izdatelstvo. “Galeriya” Moskva. 1999.
21. Zakoni i praktika Sredstv Massovoye Informatsii v stranax SNG I Baltii. Izdatelstvo. “Galeriya” Moskva. 1999
22. Saidov H, To‘xliyeva N. Reportyorlik mahorati T.: “Ma‘naviyat”, 2008. Lug‘at. (Jurnalistika, Reklama Pablik rileyshnz) – Toshkent.: Zar qalam. 2003.

23. Toshev B. Xalqaro tashkilotlarning mualliflik huquqiga oid aktlarning huquqiy maqomi. – Toshkent., 2007.
24. Tertichniy A.A. Analiticheskaya jurnalistika: Uchebnoye posobiye dlya studentov vuzov. – M.: Aspekt-press, 2010.
25. Melnik G.S., Teplyashina A.N. Osnovi tvorcheskoy deyatelnosti jurnalista. – SPb.: Piter, 2006. – 272 s.
26. Mo‘minov F.A. Jurnalistskoye rassledovaniye –T.: Universitet, 2002.
27. Journalism: new challenges, Edited by: Karen Fowler-Watt& Stuart Allan, 2013
28. Lazutina G.V.Osnovi tvorcheskoy deyatelnosti jurnalista. M. 2004.
29. The handbook of journalism studies, Edited by Karin Wahl-Jorgensen Thomas Hanitzsch, 2009.
30. Alfred Lawrenz Lowrenz, John Vivian. News Reporting and Writing.USA, Brown and Benchmark, 1996.-616p.
31. Mamatova Y. Sulaymonova S. Haqiqat izlab: O‘zbekistonda jurnalist surishtiruvining samaradorlik omillari. O‘quv qo‘llanma.T., 2015.
32. Melvin Mencher. News reporting and Writing. – Seventh edition. - USA, Brown and Benchmark, 1997, -712p.
33. Brian S.Brooks, George Kennedy, Daryl R.Moen, don renly. News Reporting and writing. Sixth Edition. (The Missouri group). USA: Bedford/st. Martin`s, 1999. – 579 p.
34. John r. Bender, Lucinda D. Davenport, Michail W. Darger, fred fedler“Writng and reporting for the Media”–New York Oxford university press. P-478.
35. Xudoyqulov M. Jurnalistika va publitsistika (qayta ishlangan va to‘ldirilgan o‘quv qo‘llanma). – T.: Tafakkur, 2011.
36. Qosimova N. Toshpoo‘latova N. Shofayziyeva N. OAV tahririyatlari uchun o‘quv qo‘llanma. –T., 2008.
37. Qosimova N. Fuqarolik jamiyatini rivojlantirishda nodavlat notijorat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalarining roli. –T.: “Turon iqbol”, 2015 y.
38. Qosimova N. Global iqlim o‘zgarishi va jurnalistika. –T.: “Turon iqbol”, 2016 y.
39. Qosimova N. O.Isakov. O‘zbekiston ommaviy axborot vositalarida nogironlik mavzusining yoritilishi. T.: YUNESKO”, 2017 y.
40. Qosimova N. Internet nodavlat notijorat tashkilotlar faoliyatida. –T.: “Turon iqbol”, 2016 y.
41. Qosimova N. Onlayn jurnalistika. – T.: “ Ozkitobsavdonashriyoti”, 2020 y.
42. Qosimova N. Ziddiyatli vaziyatlarda jurnalistika. – T.: “O‘zkitobsavdonashriyoti”, 2020 y.
43. Qurbon N. Tahliliy jurnalistika. – T.: “O‘zkitobsavdonashriyoti”, 2020 y.

44. Qurbon N., Saidov F. Jurnalistikaning huquqiy asoslari. – T.: “O‘zkitobsavdonashriyoti”, 2020 y.
45. Introduction to Journalism Student Activities Book, by Dianne Smith, MJE, 2010.
46. Phillip L.Harris, Television Production and Broadcast Journalism. 2th edition. The Good heard – Willcox Company, Inc, USA, 2012.
47. Carole Rich. Writing and Reporting News. A.Coaching method/Second edition. USA:Wadsworth Publishing Company,, 1991, -272p.
48. Karimov A.A. Audiovizual jurnalistika (telejurnalistika), T.: “Yoqutxon Media”, 2025.
49. Karimov A. Rekreativlik – zamonaviy telejurnalistikaning global qonuniyati sifatida. – T.: “Adabiyot”, 2021.
50. Karimov A. Televideniyeining rekreativ vazifasini bajarishda tok-shoularning o‘rni va ahamiyati. – T.: “Adabiyot”, 2024.
51. Kuznetsov G.V. Tak rabotayet jurnalisti TV, “Aspekt Press”, 2004g.
52. Kuznetsov G.V., Svik V.L., Yurovskiy A..YA,.Televizionnaya jurnalistika, M.: “Visshaya shkola” 2002g.
53. Masterstvo efirnogo vistupleniya, M.: 2002.
54. Muratov S.A., Televizionnaya obsheniya b kadre i za kadrom, M.: 2003.
55. Svik V.L. Televizionnaya jurnalistika, M.: “Aspekt Press”, 2004g.
56. Lukina M.,Texnologiya intervyu, 2005.
57. “Radiojurnalistika”. 2-izd. M “Visshaya shkola”, 2004.
58. Smirnov V.V. “Janri radio jurnalistiki”, Uchebnoye posobiye. M. 2004.
59. Radioefir. Sbornik, 2003.
60. Bosma ommaviy axborot vositalarida media-biznesni yuritish asoslari. Amaliy qo‘llanma. T. 2008.
61. Bosma ommaviy axborot vositalari taxririylatlari uchun qo‘llanma. T. 2008.
62. Gurevich. S. M. Ekonomika otechestvennix SMI. M.2004.
63. Osnovi media biznesa. M., 2001.
64. Vartanova E. Mediaekonomika zarubejnix stran. M.2003.
65. Voroshilov V.V. Jurnalistika. M., 2001.
66. Voroshilov V.V. Jurnalistika i rinok: problemi marketinga I menedjmenta.
67. Toshpo‘latova N. Jurnalistikaning xalqaro huquqiy asoslari. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. O‘zDJTU, 2012.
68. Toshpo‘latova N. Jurnalistika psixologiyasi. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent., Sano-STANDART n-ti. 2013.
69. Shesterkina L.P., Nikolayeva T.D. Metodika televizionnoy jurnalistiki, M.: “Aspekt Press”, 2012.
70. Ortikova Y. Interaktiv jurnalistika. T.: Mumtoz so‘z, 2008.

71. Digital Journalism: Making News, Breaking News. US, New York, Open Society Foundations. 2014, R.364.
72. Ismoilova K.F., Aliyeva Sh.A. Audiovizual jurnalistika, O'quv qo'llanma. T.: "SARVARPRINT", 2025.
73. Ismoilova K.F. Reportaj yaratamiz... O'quv qo'llanma. T.: MUHR-PRESS, 2022.
74. Ismailova K.F. Mejdunarodnoye radioveshaniye. T., UMED, 2006.
75. Ismailova K.F. V rejime pryamogo efira. T.: MSPJ, 2007.
76. Ismailova K.F. Golos peremen. T.: Nasaf, 2011.
77. Jurnalistika. 10-jildli. T.: Ozbekiston NMIU, 2019.

“Tasdiqlayman”

Rektor _____ I. Tuxtasinov

2026-yil “ _____ ” - _____

**O‘ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI
60320200 - AXBOROT XIZMATI VA JAMOATCHILIK BILAN
ALOQALAR TA’LIM YO‘NALISHI 2025-2026 O‘QUV YILI BITIRUVCHI
TALABALARI UCHUN UMUMKASBIY VA IXTISOSLIK FANLARIDAN
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI BO‘YICHA
NAMUNAVIY SAVOLLAR**

"Ekologik PR" fanidan

1-bilet

1. Ekologiya bugungi kunda dolzarb masala sifatida qanday namoyon bo‘lmoqda?
2. Ekologik PR tushunchasi va uning mohiyati nimadan iborat?
3. Atrof-muhitga oid PRning axloqiy jihatlari nimalardan iborat?

NAMUNAVIY SAVOLLAR VA JAVOBLAR

1. Ekologiya bugungi kunda dolzarb masala sifatida qanday namoyon bo‘lmoqda?

Bugungi kunda ekologiya global miqyosda eng dolzarb muammolardan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Aholining o’sishi, sanoatning jadallik bilan rivojlanishi, tabiiy resurslardan ortiqcha va noo‘rin foydalanish natijasida atrof-muhitga salbiy ta’sir ko‘rsatilmoqda. Iqlim o‘zgarishi, atmosfera ifloslanishi, suv tanqisligi, bioxilma-xillikning yo‘qolishi, chiqindilar muammosi kabi masalalar ekologik muvozanatni buzmoqda. Bular nafaqat tabiat, balki inson salomatligi va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik uchun ham xavf tug‘dirmoqda.

Shuningdek, global ekologik inqiroz fonida xalqaro hamjamiyat, hukumatlar va jamoatchilik ushbu masalalarning oldini olish, aholini ekologik ong va madaniyatga yo‘naltirish yo‘lida faol harakat qilmoqda. Shu sababli ekologiya bugungi kunda nafaqat ilmiy yoki siyosiy, balki ijtimoiy, axloqiy va kommunikatsion masala sifatida ham dolzarb bo‘lib bormoqda.

2. Ekologik PR tushunchasi va uning mohiyati nimadan iborat?

Ekologik PR (Public Relations) — bu tashkilotlar, davlat idoralari, jamoat birlashmalari va boshqa subyektlar tomonidan atrof-muhitni muhofaza qilishga oid masalalarni jamoatchilikka yetkazish, ekologik ong va madaniyatni shakllantirish, hamda ijobiy ekologik imidjni yaratishga qaratilgan kommunikatsion faoliyatdir.

Uning mohiyati quyidagilarda namoyon bo‘ladi:

Tashkilot yoki kompaniyaning ekologik faoliyati haqida jamoatchilikni xabardor qilish.

Aholining ekologik masalalarga e'tiborini jalb etish va ularni faol ishtirokka chorlash.

Ekologik siyosat, loyihalar va tashabbuslarning ijobiy qabul qilinishiga zamin yaratish.

Tashkilot imidjini ekologik mas'uliyatli subyekt sifatida mustahkamlash.

Ekologik PR nafaqat axborot tarqatish, balki ekologik qadriyatlarni targ'ib qilish va barqaror rivojlanish g'oyalari qo'llab-quvvatlash vositasi sifatida ham muhim ahamiyatga ega.

3. Atrof-muhitga oid PRning axloqiy jihatlari nimalardan iborat?

Ekologik PR faoliyatida axloqiy me'yorlar asosiy o'rin egallaydi. Chunki bu yo'nalishdagi axborotlar va kompaniyalar ko'p hollarda jamoatchilik ongiga bevosita ta'sir qiladi va ijtimoiy ongni shakllantiradi. Quyidagi axloqiy jihatlari ekologik PRda muhim sanaladi:

Haqiqiylik va shaffoflik: Atrof-muhitga oid PR kampaniyalari yolg'on yoki chalg'ituvchi ma'lumotlarga asoslanmasligi kerak. "Yashil yuvish" (greenwashing) — ya'ni, atrof-muhitni himoya qilayotgandek ko'rinish berib, aslida shunday faoliyat olib bormaslik — PR etikasiga zid hisoblanadi.

Jamoatchilik manfaatlarini ko'zlash: Ekologik PRda asosiy maqsad – inson salomatligi va tabiiy muhitning asrab-avaylanishini ta'minlash bo'lishi kerak, foydani ko'zlab ekologik xatarlarni yashirish axloqan noto'g'ridir.

Mas'uliyat va javobgarlik: Har bir PR kampaniyasi jamiyat oldida ma'naviy va ijtimoiy mas'uliyatni his etgan holda olib borilishi kerak.

Ekologik adolatga rioya qilish: Har bir ijtimoiy qatlam, hudud yoki guruhga nisbatan ekologik tenglik prinsiplariga amal qilinishi muhim.

Ekologik PRdagi axloqiy tamoyillarga rioya qilish – bu nafaqat professional etikaga moslik, balki barqaror kelajak uchun ijtimoiy mas'uliyatdir.

